

BRIEVEN VAN PAULUS AAN DE THESSALONICENZEN

Inleiding op de brieven aan de gemeente te Thessalonica

— DE SCHRIJVER

De schrijver van deze eerste brief is Paulus. In zijn groet aan de gemeente is hij vergezeld door Silvanus (=Silas) en Timotheüs. Hij noemt zichzelf verderop in 2:18 nog eens met name. Vroege bronnen in de geschiedenis van de kerk, zo rond 200 n.Chr., die deze brief aan Paulus toeschrijven zijn o.a.: Irenaeus van Lyon, Tertullianus van Carthago en Clemens van Alexandrië.

— DE STAD THESSALONICA

Thessalonica was de hoofdstad en tevens grootste stad van de Romeinse provincie Macedonië. Qua geschiedenis was het hele gebied, zowel aan Europese als aan Aziatische zijde, overladen met herinneringen aan Alexander de Grote. Het was een vrijstad, d.w.z. zij bleef gevrijwaard van inkwartiering van Romeinse troepen. Het kende een eigen volksbestuur met magistraten en uitvoering van eigen rechtspraak. De stad had zo'n 200.000 inwoners. Voor korte tijd streed zij met Constantinopel om de eer de grootste stad ter wereld te zijn. Die strijd werd niet in haar voordeel beslist.

Haar ligging aan de Via Egnatia, de Egnatische weg, toentertijd een belangrijke handelsroute die Rome verbond met zijn oostelijke provincies (Zuid-Europa met Klein-Azië en nog verder), maakte Thessalonica tot een belangrijk centrum van handel en verkeer in de Romeinse provincie Macedonië en zelfs ver daarbuiten. Ook had de stad een belangrijke maritieme functie. In de loop der eeuwen is zij meer dan eens gebruikt als uitvalbasis van haar veroveraars. In onze tijd kennen we de stad als Thessaloniki of Saloniki.

— DE GEMEENTE IN THESSALONICA

Beschrijving van de stichting van de gemeente in Thessalonica is te vinden in Handelingen 17: 1-9. Onderweg op de tweede zendingsreis waren Paulus en zijn metgezellen, Silas en Timotheüs, overgestoken van Troas (Klei-Azië) naar Europa. Aangekomen in Neápolis, reisden zij door naar Philippi. Vanwege Joods geweld en verzet moesten zijn de stad verlaten en kwamen via Amphipolis en Apollónia in Thessalonica aan. Zoals hij gewoon was, zocht Paulus vrij snel de synagoge op om met de Joden daar gedurende drie sabbatten vanuit de Schriften met hen te spreken over Jezus Christus. Enkelen van de Joden raakten overtuigd van de boodschap over Jezus en met hen ook vele Godvrezende Grieken en tal van voorname vrouwen. Dit maakten de Joden afgunstig en jaloers. Zij veroorzaakten, met behulp van wat plebs van de straat, een oploop en brachten de stad in rep en roer. De broeders van de gemeente werden, gezien de omstandigheden, bezorgd om Paulus en Silas en achtten het noodzakelijk hen geheimelijk in de nacht uitgeleide te doen naar de volgende stad, Beréa (Hand. 17: 10). Timotheüs moet in het gezelschap van Paulus geweest zijn, want hij bevindt zich in Beréa. Vanwege het aanhoudende geweld en verzet door de Philippische Joden, ook in Beréa, reisde Paulus door naar Athene en liet Silas en Timotheüs in Beréa achter.

Ondanks een niet veel belovend begin groeide de gemeente in Thessalonica uit tot een sterke gemeente (vgl. 1 Th 1: 2-10). Zij bestond voornamelijk uit

heidenen. Ook Jason (Hand. 17: 9), Aristarchus en Secundus (Hand. 20: 4) maakten deel uit van deze gemeente.

Aan deze gemeente heeft de apostel Paulus twee brieven geschreven, beide ter bemoediging en onderricht.

— TIJD EN PLAATS VAN SCHRIJVEN VAN DE TWEE BRIEVEN

a. De eerste brief wordt beschouwd als een van eerste brieven van de hand van Paulus, en mogelijk was het de eerste. Uit de brief zelf (3: 1-6) als wel uit de beschrijving van Paulus' reizen kan worden opgemaakt dat Paulus deze brief geschreven heeft op zijn tweede zendingsreis kort na zijn aankomst in Corinthe. Dit betekent dat de tijd vastgesteld kan worden tussen 51 en 52, zeg rond 52 n.Chr.

b. De tweede brief zal enige maanden of uiterlijk een jaar na de eerste brief geschreven zijn. Sommigen houden het zelfs voor enkele weken als tussentijd. Dit houdt in dat Paulus deze brief geschreven heeft op zijn tweede zendingsreis tijdens zijn verlengd verblijf in Corinthe (vgl. Hand. 18: 1-11). Als tijd houden wij aan rond 53 n.Chr.

— DOEL VAN DE BRIEVEN

a. **de eerste brief:**

Bij het beschouwen van de eerste brief, denken wij terug aan de situatie waarbij zo snel de verkondiging van het evangelie vruchten had afgeworpen. Want de verkondiging door Paulus, Timotheüs en Silas bracht velen in de stad Thessalonica tot geloof. Dit tot grote ergernis en woede van de Joden daar, en waar niet. Deze beraamden dan een hetze tegen de drie medewerkers van het evangelie door met gajes van de straat oproer in de stad te veroorzaken. Verstandige broeders van de nieuwe gemeente waakten over het welzijn van Paulus, Timotheüs en Silas en zonden hen zonder uitstel 's nachts op weg naar Berea. Dit noodzakelijke abrupte vertrek uit Thessalonica, zo snel na het begin van de gemeente daar, maakte Paulus later vanzelfsprekend bezorgd over de toestand van de broeders. Toen Timotheüs zich in Athene bij Paulus voegde (vgl. Hand. 17: 14-16), bracht de bezorgdheid Paulus ertoe Timotheüs zo snel als mogelijk terug te sturen naar Thessalonica om de nieuwe volgelingen aan te moedigen en te funderen in het geloof, maar ook om te vernemen hoe zij in staat waren verdrinking te ondergaan (vgl. 3: 1-5).

Toen Timotheüs terugkeerde naar Paulus in Corinthe (vgl. Hand. 18: 5), was het nieuws dat hij bracht zeer bemoedigend (vgl. 3: 6-7).

Ondanks verdrinking hadden zij weten stand te houden en bleven zij sterk in hun geloof (2:13-16) en bewezen zij zo een voorbeeld te zijn voor anderen (1: 6-8). Toch hadden zij, als verwacht kan worden bij een jonge gemeente, verder onderricht nodig ten aanzien van een heilige levenswandel (vgl. 4: 1-12). Zij moesten ook de verzekering hebben dat hun geliefden, die in Christus gestorven waren, de zegeningen met de komst van de Heer (vgl. 4: 13-18) niet zouden missen.

Oriënterend op de eerste brief en denkend aan de heiligen in hun situatie, kunnen we een en ander samenvatten met te stellen dat Paulus bij het schrijven ervan voor ogen had:

- Hen te prijzen voor hun standvastigheid onder verdrinking

- Hen te onderrichten ten aanzien van een heilige levenswandel
- Hen te manen tot waakzaamheid en opbouw ten aanzien van de (tweede) komst van Christus

b. de tweede brief:

Wij zagen dus dat de eerste brief voortkwam uit een reactie van Paulus op het bemoedigende nieuws dat Timotheüs met zich terugbracht van een vlotte reis terwijl Paulus in Athene verbleef (vgl. 1 Th 3: 1-3, 6). Aangemoedigd door hun volharding onder alle verdrukking, spoorde Paulus de gemeente aan heiligheid te betrachten met het oog op de komst van de Heer (vgl. 1 Th 3: 12-13; 5: 23). Uit de tweede brief blijkt dat zij ondanks verdrukking gehecht bleven aan de Heer (vgl. 1: 3-4).

Het lijkt erop dat er na ontvangst van de eerste brief verkeerde denkbeelden zijn ontstaan over de komst van de Heer. Sommigen waren van streek geraakt door valse berichten (2: 1-2), anderen weer waren gestopt met werken, waarschijnlijk vanwege de veronderstelling dat de vermeende op handen zijnde komst van de Heer betekende niet meer te hoeven werken (vgl. 3: 11-12). Samenvattend kan dan gezegd worden dat Paulus, denkend aan de broeders in hun omstandigheden, bij het schrijven van deze tweede brief een drieledig doel voor ogen heeft, namelijk:

- hen te bemoedigen om te volharden in hun verdrukking
- hen te wijzen op de verkeerde denkbeelden die zijn ontstaan ten aanzien van op handen zijnde komst van de Heer
- hen richtlijnen te geven over te nemen disciplinaire stappen in de richting van hen die weigeren (met hun handen) te werken

— **THEMA VAN DE BRIEVEN**

a. de eerste brief:

Deze epistel is uniek in die zin dat elk hoofdstuk eindigt met een verwijzing naar de tweede komst van Christus (1: 10; 2: 19; 3: 13; 4: 13-18; 5: 23). Met de nadruk op heiligheid en standvastigheid van leven is een passend thema:

HEILIGING MET HET OOG OP DE KOMST VAN CHRISTUS

Sleuteltekst: 1 Thessalonicenzen 3: 12-13

“En u doe de Heere toenemen en overvloedig worden in de liefde tot elkander en tot allen – zoals ook wij gezind zijn jegens u –, om uw harten te versterken, zodat zij onberispelijk zijn in heiligheid voor onze God en Vader bij de komst van onze Heere Jezus met al zijn heiligen.

b. de tweede brief:

Bij het rechtzetten van hun verkeerde opvatting over de wederkomst van Christus, legt Paulus uit dat de Heer niet onmiddellijk zal komen (vgl. 2: 1-3). Zij moeten daarom doorgaan met hun volharding en geduld waarvoor zij reeds geprezen zijn. Hij heft een dreigende vinger op tegen hen die – wachtende op

de komst van de Heer - nu denken het werk te kunnen neerleggen en teren op de zakken van anderen. Een passend thema is dan:

VOLHARDING BIJ HET WACHTEN OP DE KOMST VAN CHRISTUS

Sleuteltekst: 2 Thessalonicenzen 2: 15-17

“Zo dan, broeders, staat vast en houdt u aan de overleveringen, die u geleerd zijn, hetzij mondeling, hetzij door een brief van ons. En moge Jezus Christus, onze Heere Zelf, en God, onze Vader, die ons heeft liefgehad en door zijn genade ons eeuwige troost en goede hoop gegeven heeft, uw harten vertroosten en ze versterken in alle goed werk en woord.” (vertaling m.b.v. Griekse tekst aangepast)

[De sleutelteksten benadrukken het belangrijkste thema van de brieven. Probeer deze teksten bij het luisteren naar de behandeling van de brieven te onthouden.]

Indeling van de eerste brief

INLEIDING (1: 1-4)

1. Groet (1: 1)
2. Dankzegging voor hun geloof, hoop en liefde (1: 2-4)

I. APOSTEL PAULUS TERUGBLIKKENDE (1: 5-3: 13)

- A. OP HUN SITUATIE (1: 5-10)
 1. hun ontvankelijkheid voor het evangelie (1: 5-7)
 2. hun goede naam die overal bekend werd (1: 8-10)
- B. OP ZIJN EIGEN OPTREDEN (2: 1-12)
 1. zijn manier van evangelie prediken (2: 1-8)
 2. zijn manier van omgaan met de broeders (2: 9-12)
- C. OP ZIJN BEZORGDHEID (2: 13-3: 13)
 1. voor hun trouw (2: 13-3: 10)
 2. voor hun bestendige groei (3: 11-13)

II. APOSTOLISCHE VOORSCHRIFTEN (4: 1-5: 28)

- A. WANDEL IN HEILIGING (4: 1-8)
 1. om God te behagen (4: 1-2)
 2. om je te onthouden van seksuele immoraliteit (4: 3-8)
- B. WANDEL IN LIEFDE (4: 9-10)
 1. zoals God geleerd heeft elkander lief te hebben (4: 9)
 2. hierin te blijven groeien (4: 10)
- C. WANDEL IN BEIJVERING (4: 11-12)
 1. door te werken met eigen inzet (4: 11)
 2. door behoorlijk gedrag dat rekening houdt met buitenstaanders (4: 12)
- D. WANDEL IN HOOP (4: 13-18)
 1. zonder bedroefd te hoeven zijn over hen die overleden zijn (4: 13-14)
 2. wetende dat wij met hen herenigd zullen worden bij Christus' komst (4: 15-18)
- E. WANDEL IN LICHT (5: 1-11)
 1. daar de dag des Heren zal komen als een dief in de nacht (5: 1-4)
 2. daar wij kinderen zijn van het licht en van de dag (5: 5-8)
 3. daar God ons gesteld heeft tot het verkrijgen van zaligheid door onze Here Jezus Christus (5: 9-11)
- F. WANDEL IN GEHOORZAAMHEID (5: 12-22)
 1. met respect voor hen die ons leiden (5: 12-13)
 2. met bezorgdheid voor elkander (5: 14-15)
 3. met blijdschap, gebed en dankzegging (5: 16-18)
 4. met behoud van het goede zonder de Geest te doven en de profetieën te geringschatten (5: 19-22)

LAATSTE OPMERKINGEN (5: 23-28)

1. Een gebed voor hun heiliging en bescherming (5: 23-24)
2. Een gebed voor Paulus' medewerkers en zichzelf (5: 25)
3. Een aanbeveling elkander te begroeten met een heilige kus (5: 26)
4. Een opdracht de brief aan anderen voor te lezen (5: 27)
5. Een zegenwens van genade van de Here Jezus Christus (5: 28)

Indeling van de tweede brief

INLEIDING (1: 1-2)

1. Aanhef (1: 1)
2. Groet (1: 2)

I. PAULUS' WOORDEN VAN BEMOEDIGING IN VERVOLGINGEN (1: 3-12)

- A. ZIJN DANKBAARHEID VOOR HUN GEESTELIJKE GROEI (1: 3-4)
 1. God dankende voor hun groeiend geloof en overvloedige liefde (1: 3)
 2. hen prijzende bij anderen voor hun volharding en geloof onder al hun vervolgingen (1: 4)
- B. ZIJN BEMOEDIGING IN BEPROEVINGEN MET OOG OP DE KOMST VAN DE HEER (1: 5-10)
 1. lijdzaamheid maakt hen waardig voor het koninkrijk van God (1: 5)
 2. God zal hun verdrukkers vergelden voor hun daden (1: 6)
 3. dit zal plaatsvinden wanneer Jezus geopenbaard wordt vanuit de hemel (1: 7-10)
- C. ZIJN GEBED VOOR HEN (1: 11-12)
 1. dat God hen de roeping waardig zal achten (1: 11a)
 2. dat God alle welbehagen van Zijn goedheid en het werk van geloof met kracht zal vervullen (1: 11b)
 3. dat de naam van Jezus verheerlijkt moge worden in hen en zij in Hem naar de genade van onze God en Christus (1: 12)

II. OPHELDERING OVER DE KOMST VAN DE HEER (2: 1-17)

- A. WEEST NIET BEKOMMERD (2: 1-2)
 1. met betrekking tot de komst van de Heer en onze vereniging met Hem (2: 1)
 2. door bedrieglijke berichten als zou de dag van de Heer aangebroken zijn (2: 2)
- B. EERST MOET DE AFVAL KOMEN (2: 3-12)
 1. een afval moet plaatsvinden en de mens van de zonde geopenbaard (2: 3-5)
 2. de mens van zonde wordt weerhouden hoewel de verborgenheid van de wetteloosheid reeds in werking is (2: 6-7)
 3. wanneer de wetteloze geopenbaard is, zal de Heer hem verdelgen door de verschijning van Zijn komst (2: 8)
 4. de komst van de wetteloze is naar de werking van de satan en zal hen misleiden die geen liefde hebben voor de waarheid (2: 9-12)
- C. VASTBERADENHEID AANGEMOEDIGD (2: 13-17)
 1. dank aan God voor Zijn besluit om hen te kiezen door heiliging in de Geest en geloof in de waarheid waartoe Hij hen geroepen heeft door het evangelie om heerlijkheid te verkrijgen (2: 13-14)
 2. een beroep om stand te houden en zich te houden aan de overleveringen die onderwezen zijn hetzij door gesproken woord hetzij door geschreven brief (2: 15)
 3. een bede voor hun vertroosting en versterking voor al het goede in werk en woord (2: 16-17)

III. AANSPORING TOT CHRISTELIJKE LEVENSWANDEL (3: 1-15)

- A. EEN VERZOEK VOOR GEBED EN EEN GEBED VOOR HEN (3: 1-5)
 - 1. Paulus verzoekt te bidden voor een ongehinderde voortgang van het Woord en bewaard te mogen blijven voor slechte mensen (3: 1-2)
 - 2. Paulus spoort aan tot trouw en gehoorzaamheid aan de Heer (3: 3-4)
 - 3. Paulus wekt op ontvankelijk te zijn voor de liefde van God en de volharding van Christus (3: 5)
- B. EEN AANZEGGING TOT TERECHTWIJZING VAN ONGEREGELDEN (3: 6-15)
 - 1. zich te onttrekken aan wie de apostolische overlevering en voorbeeld niet willen volgen (3: 6-9)
 - 2. dit geldt zeker voor wie niet willen werken (3: 10-12)
 - 3. raakt niet ontmoedigd goed te doen en vermijdt hen die de woorden van deze brief niet ter harte nemen (3: 13-15)

LAATSTE OPMERKINGEN (3: 16-18)

- 1. Een gebed voor de nabijheid en vrede van onze Heer (3: 16)
- 2. Een bevestiging dat Paulus zelf de schrijver is van deze brief (3: 17)
- 3. Een heilwens van genade van onze Here Jezus Christus (3: 18)

VRAGEN OVER DE INLEIDING OP DE EERSTE THESSALONICENZEN-BRIEF
(met antwoorden)

1. Op welke zendingsreis werd de gemeente in Thessalonica gesticht?
op de tweede zendingsreis van Paulus
2. Waar kunnen we lezen over de stichting van de gemeente in Thessalonica?
Handelingen 17:1-9
3. Hoe lang predikte Paulus in de Joodse synagoge voordat er een opschudding ontstond? (Hand. 17: 2)
drie sabbatten
4. Waar ging Paulus naar toe na zijn vertrek uit Thessalonica? (Hand. 17: 10)
naar Berea
5. Waarom moest Paulus daar weer zo gauw vertrekken en naar Athene gaan? (Hand. 17: 13-15)
de Joden uit Thessalonica kregen er lucht van dat Paulus bezig was in Berea en kwamen ook daar de boel op stelten zetten
6. Wie zond Paulus tijdens zijn verblijf in Athene terug naar Thessalonica? (1 Thess. 3:1-2)
Timotheüs
7. Waar ging Paulus naar toe toen hij uit Athene vertrok? (Hand. 18: 1)
Corinthe
Wie arriveerde er later? (Hand. 18: 5)
Silas en Timotheüs
8. Van waar en wanneer schreef Paulus de eerste Thessalonicenzen-brief?
vanuit Corinthe, omstreeks 52 n.Chr.
9. Om welke redenen schreef Paulus deze brief? (zie onder 'Doel van de brieven')
 - *om de gemeente in Thessalonica te prijzen voor hun standvastigheid onder verdrukking*
 - *om elke misvatting door correctie weg te nemen, vooral met oog op de tweede komst van Christus*
10. Wat is als thema voor deze eerste brief voorgesteld?
heiliging met het oog op de komst van Christus
11. Wat is de sleuteltekst van deze brief?
1 Thessalonicenzen 3: 12-13
12. Wat zijn volgens de bovenstaande indeling de twee hoofdpunten van deze brief?
 - I. *persoonlijke overdenkingen*
 - II. *apostolische voorschriften*

VRAGEN OVER DE INLEIDING OP DE EERSTE THESSALONICENZEN-BRIEF

1. Op welke zendingsreis werd de gemeente in Thessalonica gesticht?
2. Waar kunnen we lezen over de stichting van de gemeente in Thessalonica?
3. Hoe lang predikte Paulus in de Joodse synagoge voordat er een opschudding ontstond? (Hand. 17: 2)
4. Waar ging Paulus naar toe na zijn vertrek uit Thessalonica? (Hand. 17: 10)
5. Waarom moest Paulus daar weer zo gauw vertrekken en naar Athene gaan? (Hand. 17: 13-15)
6. Wie zond Paulus tijdens zijn verblijf in Athene terug naar Thessalonica? (1 Thess. 3: 1-2)
7. Waar ging Paulus naar toe toen hij uit Athene vertrok? (Hand. 18:1)
Wie arriveerde er later? (Hand. 18: 5)
8. Van waar en wanneer schreef Paulus de eerste Thessalonicenzen-brief?
9. Om welke redenen schreef Paulus deze brief? (zie onder 'Doel van de brieven')
10. Wat is als thema voor deze eerste brief voorgesteld?
11. Wat is de sleuteltekst van deze brief?
12. Wat zijn volgens de bovenstaande indeling de twee hoofdpunten van deze brief?

VRAGEN OVER DE INLEIDING OP DE TWEDE THESSALONICENZEN-BRIEF
(met antwoorden)

1. Op welke zendingsreis werd de gemeente in Thessalonica gesticht?
op de tweede zendingsreis van Paulus
2. Waar kunnen we lezen over de stichting van de gemeente in Thessalonica?
Handelingen 17:1-9
3. Welke twee brieven werden aan deze gemeente geschreven?
I en II Thessalonicenzen
4. Van waar en wanneer schreef Paulus de tweede Thessalonicenzen-brief?
vanuit Corinthe, tijdens zijn verlengd verblijf, omstreeks 53 n.Chr.
5. Hoeveel tijd passeerde er tussen het schrijven van de eerste en tweede brief?
enkele maanden, misschien een jaar
6. Waarom schreef Paulus de tweede brief aan de Thessalonicenzen? (zie 'Doel van de brieven')
 - *bemoediging om in hun verdrukking te volharden*
 - *rechtzetten van verkeerde denkbeelden ten aanzien van de komst van de Heer*
 - *de gemeente richtlijnen geven welke disciplinaire actie genomen moet worden tegen hen die weigeren (met hun handen) te werken*
7. Wat is als thema voor deze tweede brief voorgesteld?
volharding bij het wachten op de komst van Christus
8. Wat is de sleuteltekst van deze brief?
2 Thess 2: 15-17
9. Wat zijn volgens de bovenstaande indeling de drie hoofdpunten van deze brief?
 - I. Paulus' woorden van bemoediging in vervolgingen (hst. 1)*
 - II. opheldering over de komst van de heer (hst. 2)*
 - III. aansporing tot christelijke levenswandel (hst. 3)*

VRAGEN OVER DE INLEIDING OP DE TWEDE THESSALONICENZEN-BRIEF

1. Op welke zendingsreis werd de gemeente in Thessalonica gesticht?
2. Waar kunnen we lezen over de stichting van de gemeente in Thessalonica?
3. Welke twee brieven werden aan deze gemeente geschreven?
4. Van waar en wanneer schreef Paulus de tweede Thessalonicenzen-brief?
5. Hoeveel tijd passeerde er tussen het schrijven van de eerste en tweede brief?
6. Waarom schreef Paulus de tweede brief aan de Thessalonicenzen? (zie 'Doel van de brieven')
7. Wat is als thema voor deze tweede brief voorgesteld?

Wie arriveerde er later? (Hand. 18:5)
8. Wat is de sleuteltekst van deze brief?
9. Wat zijn volgens de bovenstaande indeling de drie hoofdpunten van deze brief?